

De groeicijfers zijn indrukwekkend, maar de export van mest uit de melkveehouderij is in absolute getallen nog beperkt. Overschotten vinden relatief gemakkelijk hun weg naar de binnenlandse akkerbouw en de hogere mineralengehalten maken varkens- en kippenmest een aantrekkelijker product om te verwerken en exporteren.

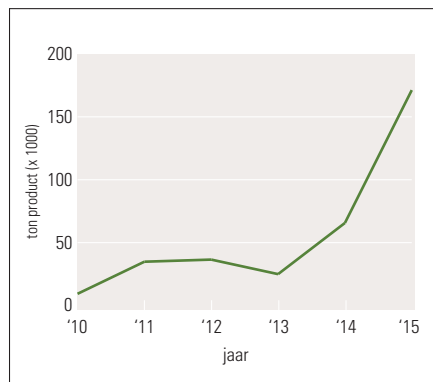
tekst **Wichert Koopman**

Export van mest van runderen stijgt explosief, de schaal blijft bescheiden

Rundveemest duwt varkensmest over de grens

De omvang van de export van mest uit de Nederlandse melkveehouderij is in de afgelopen drie jaar razendsnel gestegen. Sinds 2014 geldt verplichte mestverwerking voor rundveebedrijven met een fosfaatoverschot en in hetzelfde jaar werd de derogatie voor zandgebieden beperkt tot 230 kilo stikstof per hectare. Dit zorgde voor een toenemende druk op de mestmarkt, die deels is opgevangen

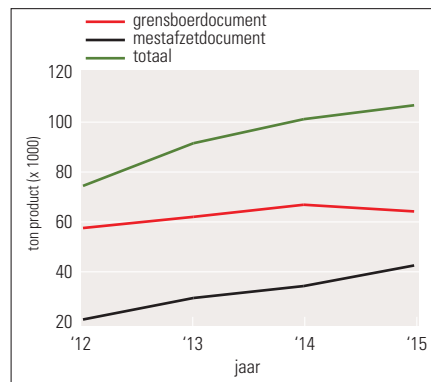
Figuur 1 – Export van rundveemest uit Nederland in ton product (bron: RVO)

door mest te exporteren. Deze druk is het laatste jaar nog verder opgevoerd door de groei van de veestapel. Hierdoor is de export van rundveemest in 2015 bijna verdrievoudigd ten opzichte van het jaar ervoor (zie figuur 1). En voor het eerste halfjaar van 2016 staat de teller alweer op ruim 100.000 ton.

Tegelijkertijd steeg de hoeveelheid geëxporteerde varkensmest van bijna 530.000

Figuur 2 – Export van rundveemest uit Vlaanderen in ton product (bron: VLM)

ton in 2014 naar ruim 700.000 ton in 2015. Met rundveemest werd 1,7 miljoen kilo fosfaat buiten Nederland afgezet en met varkensmest bijna 6 miljoen kilo. De ontwikkeling blijkt uit cijfers van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Deze zijn gebaseerd op de verplichte registratie van vervoersbewijzen dierlijke mest. Naast transporten van zuivere rundveemest registreert RVO overigens ook transporten van mengmest. Hierin zal in beperkte mate ook nog rundveemest zijn verwerkt. In totaal exporteerde de Nederlandse veehouderij in 2015 ruim 38 miljoen kilo fosfaat.

Vraag uit akkerbouw

De ontwikkeling van het aanbod van rundveemest voor verwerking en export laat zich op dit moment lastig voorspellen. Deze is onder andere afhankelijk van de uitwerking van het stelsel van fosfaatrechten en of Nederland vanaf 2018 opnieuw derogatie krijgt.

Harry Luesink, die als onderzoeker bij Wageningen Economic Research (voor-

Film mest verwerken

 Bekijk de film over het verwerken van mest tot exportwaardig product in de Veeteelt-app of op Veeteelt.nl.

heen LEI) de mestmarkt in Nederland op de voet volgt, verwacht hoe dan ook niet dat de export van rundveemest een hoge vlucht zal nemen. 'Een groot deel van het overschot uit de melkveehouderij zal worden afgezet in de Nederlandse akkerbouw. Voor akkerbouwers is de aanvoer van rundveemest namelijk aantrekkelijk-

ker dan de aanvoer van varkensmest', legt hij uit. 'Dit heeft te maken met het hogere organischestofgehalte en met de betere verhouding tussen stikstof en kali enerzijds en fosfaat anderzijds. Hierdoor kunnen akkerbouwers met rundveemest binnen de aanvoernorm voor fosfaat meer stikstof en kali aanvoeren', aldus de onderzoeker.

Daarbij komt dat er voor de akkerbouwer ook een direct financieel voordeel zit aan het afnemen van rundveemest, zegt Luesink. 'Door het lagere fosfaatgehalte in vergelijking met varkensmest kunnen veel meer tonnen mest per hectare worden uitgereden. Dat betekent per saldo meestal ook een hogere vergoeding voor de afname van mest.'

Het veel hogere fosfaatgehalte maakt varkensmest aan de andere kant juist een aantrekkelijker product om te verwerken en te exporteren dan rundveemest, stelt Luesink. De onderzoeker merkt op dat dit in versterkte mate geldt voor pluimveemest, maar dat deze al nauwelijks meer op de Nederlandse markt komt. 'Als melkveehouders meer mest moeten afvoeren, zal dit in de praktijk waarschijnlijk betekenen dat meer varkensmest wordt geëxporteerd', verwacht hij.

Samenwerking meest doelmatig

Een doelmatige aanpak van de export van mest uit de Nederlandse veehouderij vraagt om samenwerking tussen sectoren, stelt ook Jaap Uenk, voorzitter van de sectie meststoffendistributie van Cumela Nederland. 'De minst dure manier om het fosfaatoverschot uit de melkveehouderij in Nederland op te lossen is het verwerken en exporteren van mest uit de intensieve veehouderij. Melkveehouders kunnen aan hun verwerkingsplicht voldoen door het afsluiten van vervangende verwerkingsovereenkomsten (VVO's) met varkenshouders en pluimveeouders. De

rundveemest kan dan naar de akkerbouw', legt hij uit.

In theorie zou mestraffinage – het opwaarderen van dierlijke mest tot hoogwaardige kunstmestvervangers – perspectief kunnen bieden. Uenk noemt dit vooralsnog echter een riskant avontuur. 'De techniek is nog duur en er is nog onvoldoende koopkrachtige vraag naar de eindproducten', geeft hij aan. Veel zal afhangen van toekomstige wetgeving. Als stikstofconcentraat bijvoorbeeld wordt toegestaan als kunstmestvervanger ontstaan meer mogelijkheden om mestraffinage rendabel te krijgen', verwacht Uenk. Ook de EU-Meststoffenverordening die op stapel staat, biedt volgens hem over een paar jaar kansen om mestproducten vrij te verhandelen binnen de EU.

Vlaamse mest naar Nederland

De dynamiek op de mestmarkt in Vlaanderen toont overeenkomsten met die in Nederland, maar de export van rundveemest neemt wel minder sterk toe, zo blijkt uit cijfers van de afdeling Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). 'Rundveemest is ook voor Belgische akkerbouwers aantrekkelijker dan varkensmest. Daardoor is er minder stimulans om rundveemest te verwerken', geeft diensthoofd Bart Willaert aan. Export van verwerkte rundveemest vindt op dit moment dan ook nauwelijks plaats.

'Van de Vlaamse rundveemestproductie wordt 93 procent ingezet op binnenlandse landbouwgrond. De mest die wordt geëxporteerd, gaat voor 99 procent onverwerkt naar Nederland, waarvan ruim de helft via de zogenaamde grensboerenregeling', analyseert Willaert de statistieken. Hij ziet het mestvolume dat de grens overgaat toenemen (zie figuur 2). Maar of deze ontwikkeling doorzet, laat zich volgens hem in de turbulentie van de markt op dit moment niet voorspellen. |

Jan Scherff: 'Volop vraag naar gecomposteerde mest voor export'

Mestverwerking Fryslân composteert en hygiëniseert mest van kippen, varkens en koeien. Op het bedrijf in Wouterswoude wordt mest gemengd en onder gecontroleerde omstandigheden door het inbrengen van zuurstof vercomposteerd. Hierdoor ontstaat een homogeen eindproduct met ongeveer 60 procent droge stof. De meststof vindt zijn weg naar akkerbouwers, maar vooral naar biogasinstallaties in Duitsland, Polen en Frankrijk. Van de grondstof is zo'n tien procent afkomstig van melkveebedrijven. Deze wordt aangevoerd in de vorm van de fosfaatrijke dikke

fractie van gescheiden mest. Melkveeouders betalen de verwerker 25 euro per ton om het product af te nemen.

Mestverwerking Fryslân produceert op dit moment ongeveer 140.000 ton eind-

product op jaarbasis. Directeur/eigenaar Jan Scherff heeft echter vergevorderde plannen om veel verder op te schalen. 'Onze verwerkingscapaciteit is op dit moment de beperkende factor', geeft hij aan. 'Aanbod van mest is er genoeg. De groei van de rundveestapel zorgt voor extra druk op de mestmarkt. En hoe de regelgeving ook uitpakt, dat zal voorlopig niet veranderen', denkt Scherff. De afzet van eindproducten is volgens de directeur geen enkel probleem, al zullen de transportafstanden wel toenemen. 'Ik zie nog volop kansen.'